

Asettamis päätös

10.3.2021

VN/4312/2021

VN/4312/2021-STM-6

Asettamis päätös; rahapelipoliittisen ohjelman virkamiestyöryhmä**Työryhmän asettaminen**

Perhe- ja peruspalveluministeri on tänään tekemällään päätöksellä asettanut virkamiestyöryhmän valmistelevaan rahapelipoliittista ohjelmaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee ohjelman yhteistyössä rahapelilainsäädännöstä vastaavan sisäministeriön, Veikkaus Oy:n omistajaohjauksesta vastaavan valtioneuvoston kanslian, rahapelitoiminnan valvonnasta vastaavan Poliisihallituksen sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Toimikausi

15.3.2021 – 31.3.2022

Tausta

Suomalaisen rahapelipolitiikan tavoite on ehkäistä ja vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja. Peruslinjaus noudattaa jo vuonna 1965 annetussa arpajaislaissa (491/1965) omaksuttua linjaa, jonka mukaan rahapelitoiminta on syytä sallia ainoastaan rajoitetusti. Haittoja korostava rajoittava periaate on vahvistunut 1990-luvulta lähtien. Tarjonnan sääntely on nykytiedon valossa tehokkain tapa ehkäistä pelihaittoja.

Yksinoikeusjärjestelmä on tehokas malli ehkäistä ja vähentää rahapelaamiseen liittyviä haittoja erityisesti silloin, kun valtiovalta vaikuttaa aktiivisesti säädös- ja muilla ohjauskeinoilla rahapelitoimintaan siitä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Yksinoikeusjärjestelmän ylläpitäminen edellyttää vahvaa ja johdonmukaista haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tähtäävää työtä.

Tarve tehostaa haittojen ehkäisyä on tunnistettu laajalti. Muuttuva ja kansainvälistyvä toimintaympäristö tuo haasteita rahapelipolitiikan toimeenpanolle ja haittojen ehkäisylle sekä vähentämiselle. Haittoja aiheutuu sekä Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnasta, että merkittävässä määrin myös järjestelmän ulkopuolisesta rahapelien tarjonnasta. Hallintovaliokunta on osana arpajaislain uudistamista todennut, että sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevassa haittojen ehkäisytehtävässä onnistuminen on

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

keskeistä rahapelipolitiikassa onnistumista mitattaessa (HaVM 25/2016 vp, HE 132/2016 vp).

Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen huomioiminen kirjattiin ensi kerran arpajaislakiin vuoden 2001 lakiuudistuksen yhteydessä. Arpajaislakia on uudistettu tämän jälkeen useita kertoja. Arpajaislain 52 §:n mukaista STM:n haittojen ehkäisytehtävää on laajennettu rahapelihaittojen seurannasta ja tutkimuksesta ehkäisyyn ja hoidon kehittämiseen. Rahapeliin toimeenpanon haastavien viranomaisarviointi käynnistyi osana työtä vuonna 2016 ja arpajaislain edellisessä uudistuksessa taloudelliset haitat nostettiin sosiaalisten ja terveydellisten haittojen rinnalle. Rahapelihaitat liitettiin osaksi ehkäisevää päihdetyötä koskevaa lakia vuonna 2015.

Rahapelaamisesta aiheutuu monenlaisia haittoja yksilölle, lähiyhteisölle ja yhteiskunnalle. Rahapelaamisesta koituvat haitat hahmotetaan usein virheellisesti vain yksilötason ongelmina, mitä ne eivät pelkästään ole. Rahapelihaittoihin ja niiden muutoksiin vaikuttavat yhtä aikaa monet tekijät. Tarjontaan liittyvien tekijöiden hallinnan ohella rahapelihaittoja voidaan ehkäistä ja vähentää esimerkiksi rahapelaamisen riskeihin ja pelaamisesta koituviin haittoihin liittyvää tietoa jakamalla, haittoja eri tasoilla kohtaavien osaamista vahvistamalla ja kehittämällä sekä varmistamalla laadukkaat ehkäisevät ja korjaavat palvelut. Tehokkaaseen haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tarvitaan useita samanaikaisia ja samansuuntaisia, toisiaan tukevia toimia.

Viimeisimmän väestötason rahapelitutkimuksen (THL 2020) mukaan rahapelihaitat ovat riskitason pelaamista tarkasteltaessa vähentyneet. Tutkimuksen mukaan 11 prosenttia suomalaisista oli pelannut riskitasolla kuluneen 12 kuukauden aikana. Edellisessä, neljä vuotta aiemmin tehdyssä tutkimuksessa riskitasolla pelaavien osuus oli 15 prosenttia. Riskitason rahapelaaminen tarkoittaa pelaamista, joka aiheuttaa yksittäisiä haittoja ja edeltää usein varsinaista rahapeliongelmaa. Rahapeliongelman ja rahapeliiriippuvuuden määrässä sen sijaan ei ollut tapahtunut muutosta. Rahapeliiriippuvuus arvioidaan olevan 1,4 %:lla suomalaisista ja rahapeliongelma 3 %:lla. Rahapeliongelmalla viitataan yläkäsitteenä sekä ongelmapelaamiseen että rahapeliiriippuvuuteen.

Digipelaamisella tarkoitetaan digitaalisilla laitteilla (tietokone, tabletti, konsoli, älypuhelin, pelikone) tapahtuvaa pelaamista, jonka ensisijainen tavoite on rahan voittamisen sijasta pelaamisen onnistuminen. Digipelaamiseen voi kuitenkin liittyä rahan käyttöä ja suuriakin rahallisia panoksia. Ilmiöt lähentyvät toisiaan, kun rahapeleihin kehitetään digipeleille tyypillisiä piirteitä ja päinvastoin. Tämä näkyy myös peleistä aiheutuvissa haitoissa. WHO on lisännyt digipelaamista koskevan diagnoosin (Gaming Disorder) osaksi tulevaa ICD-11-tautiluokitusta ja digipeliiriippuvuuden diagnostiset kriteerit ovat pitkälti samankaltaiset kuin rahapeliiriippuvuuden.

Vastuu rahapelipoliittisten tavoitteiden toteuttamisesta on jaettu usealle eri toimijalle. Rahapeliin toimeenpano- ja haittojen ehkäisyvastuu jakaantuu kolmelle ministeriölle. Sisäministeriö vastaa arpajaislainsäädännöstä, valtioneuvoston kanslia Veikkaus Oy:n omistajaohjauksesta ja sosiaali- ja terveysministeriö rahapelihaittojen ehkäisystä. Poliisihallitus valvoo rahapeli-toimintaa.

Tavoite

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa todetaan, että pelihaittoja ehkäistään osana rahapelipoliittista ohjelmaa. Sosiaali- ja terveysministeriö on päävastuussa ohjelmasta ja se on osa päihde- ja riippuvuusstrategiaa. Hallitus otti kantaa rahapelipoliittisen ohjelman valmisteluun budjettiriihen yhteydessä syksyllä 2020 antamissaan rahapelipolitiikkaa koskevissa linjauksissa, joissa todettiin, että STM:n vastuulla olevaa pelihaittojen torjuntaa vahvistetaan erillisellä ohjelmalla.

Rahapelipoliittinen ohjelma luo suuntaviivat haittoja ehkäisevän ja vähentävän rahapelipolitiikan toteuttamiselle vuoteen 2030. Ohjelma keskittyy ehkäisevään työhön, haittoja ehkäisevään rahapelitoimintaan ja ohjaukseen sekä palveluiden varmistamiseen. Ohjelma täydentää ja tukee mielenterveysstrategian ja ehkäisevän päihdetyön toimenpideohjelman toimenpiteitä ja lainsäädäntövalmistelua. Ohjelma sisältää sekä hallituskautta koskevia lyhyen aikavälin, että vuoteen 2030 ulottuvia pitkän aikavälin tavoitteita ja toimenpiteitä.

Rahapelipoliittisen ohjelman tavoitteena on kääntää rahapeliongelmien määrä laskuun ja vakiinnuttaa rahapelihaittojen esiintymisen laskeva trendi. Ohjelmassa määritellään haittojen vähentämisen kansallinen tavoitetaso.

Rahapelaamista ja digipelaamista on tarkasteltava sekä yhteisestä näkökulmasta, että kummankin erityispiirteet huomioiden. Rahapelipoliittisessa ohjelmassa keskitytään siihen, miten ilmiöitä on tarpeen sovittaa yhteen rahapelipolitiikan näkökulmasta haittojen ehkäisemiseksi. Digipelaamisen laajempi integroiminen osaksi päihde- ja riippuvuushaittojen ehkäisyä huomioidaan päihde- ja riippuvuusstrategiassa.

Kokoonpano

puheenjohtaja: johtaja Jari Keinänen, sosiaali- ja terveysministeriö
varapuheenjohtaja: lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen, sisäministeriö

jäsenet ja varajäsenet:

sosiaali- ja terveysministeriö
jäsen: erityisasiantuntija Mari Pajula
varajäsen: hallitusneuvos Ismo Tuominen

sisäministeriö
jäsen: neuvotteleva virkamies Jukka Tukia
varajäsen: neuvotteleva virkamies Elina Rydman

valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto
jäsen: finanssineuvos Esko Pyykkönen
varajäsen: neuvotteleva virkamies Markus Katara

Poliisihallitus
jäsen: arpajaishallintopäällikkö Saaramia Varvio
varajäsen: ryhmäpäällikkö Henna Salmi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
jäsen: johtava asiantuntija Saini Mustalampi
varajäsen: erikoistutkija Jani Selin

Työryhmän asiantuntijasihteeriksi nimetään erikoistutkija Maria Heiskanen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää työryhmälle sosiaali- ja terveysministeriöstä teknisen sihteerin.

Tehtävät

Työryhmän tehtävänä on:

1. Valmistella rahapelipoliittinen ohjelma.
2. Laatia suuntaviivat ohjelman toimeenpanosta.

Työryhmä huolehtii työssään ohjelman yhteensovittamisesta aihepiiriin liittyvän lainvalmistelun kanssa.

Työryhmä kuulee asiantuntijoita rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen osallistuvista järjestöistä, Veikkauksesta sekä muista rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämisen kannalta tärkeistä toimijoista.

Työryhmä voi asettaa tehtävänsä tukevia valmistelujaostoja ja nimetä niihin asiantuntijoita. Työryhmä ja jaostot voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita työnsä tueksi ja järjestää työpajoja tai työkokouksia. Jaostojen tulee valmistella asioita yhteistyössä toisten jaostojen kanssa.

Kustannukset ja rahoitus

Kustannukset maksetaan seuraavasti: STM:n momentti 33.01.01, toimintayksikkö 5500810100, toiminto 5500540500/ Peliriippuvuuden seuranta ja tutkimus.

Työryhmälle ei makseta kokouspalkkioita. Matkakustannusten korvaamiseen sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Neuvotteleva virkamies

Elina Kotovirta

Liitteet

-

Jakelu

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL
VNK Valtioneuvoston kanslia
Poliisihallitus, Arpajaishallinto
SM Sisäministeriö

Tiedoksi

STM Sosiaali- ja terveysministeriö, Timo Lehtinen
STM Sosiaali- ja terveysministeriö, Hanna Hänninen
STM Sosiaali- ja terveysministeriö, Jiri Sironen
STM Sosiaali- ja terveysministeriö, Kirsi Varhila
STM VIE Viestintäyksikkö
STM VIE Viestintäyksikkö, Leena Salonen
STM TUTO Turvallisuus ja terveys -osasto, Tuija Kumpulainen